Förvaltning av barns tillgångar

Personer under 18 år är omyndiga och saknar därmed rättshandlingsförmåga. Det innebär att den minderårige i regel inte själv får bestämma över sin egendom, eller ingå avtal och andra rättshandlingar. Alla minderåriga ska därför ha en förmyndare. Förmyndare är den person som förvaltar barnets tillgångar och företräder barnet i ekonomiska frågor. Vanligtvis är det båda föräldrarna som är förmyndare. Om vårdnadshavare inte kan ha hand om barnets ekonomi utser tingsrätten en särskild förordnad förmyndare. Tingsrätten kan också förordna en medförmyndare.

Som förmyndare för ett barn har du ett viktigt uppdrag. Du är barnets ställföreträdare i frågor som på olika sätt har med barnets ekonomi att göra. Du kommer här få information som kan vara bra att känna till för att du ska kunna utföra ditt uppdrag som förmyndare på bästa sätt. Du får bland annat veta mer om:

- Vad har överförmyndarkontoret för uppgift
- Det ansvar du har som förmyndare
- Vad du behöver tänka på när du förvaltar barnets pengar
- Att du behöver redovisa före den 1 mars varje år hur du har förvaltat barnets tillgångar det senaste året

Överförmyndarnämnden utövar tillsyn över förmyndarnas förvaltning och ska se till att barnets pengar inte används på ett olämpligt sätt.

Grundregeln är att ditt barns tillgångar ska placeras tryggt och säkert och ge en rimlig avkastning.

Förmyndares ansvar

Förmyndarnas förvaltning kan antingen var fri eller kontrollerad.

Fri förvaltning innebär bland annat att du som är förmyndare själv får bestämma hur barnets pengar ska placeras eller användas. Du behöver inte lämna någon årsredovisning för din förvaltning av barnets tillgångar till överförmyndarförvaltningen. Det finns dock vissa generella regler som alltid gäller vid förvaltning av barns tillgångar.

Förmyndarens skyldigheter regleras av bestämmelser i Föräldrabalken

När du förvaltar barnets tillgångar ska du:

- alltid handla på det sätt som är bäst för barnet
- bara använda barnets pengar till hens uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. Barnets pengar får inte användas till saker som ingår i föräldrars underhållsskyldighet.
- ansöka om överförmyndarförvaltningens godkännande om du vill sälja, köpa, byta, hyra eller hyra ut fast egendom för barnets räkning. Det gäller också om barnet ska ta emot fast egendom i gåva. Reglerna för fast egendom gäller också för bostadsrätt och tomträtt. Du behöver inte samtycke om du ska hyra en bostad för barnets räkning.
- ansöka om överförmyndarförvaltningens godkännande om barnet vill driva företag, låna pengar eller skuldsätta sig på något annat sätt.
- placera ekonomiskt överskott tryggt och med rimlig avkastning.
- hålla dina och barnets tillgångar åtskilda.
- fråga ditt barn innan du fattar några beslut om hens egendom, förutsatt att hen är över sexton år.
- inte ge bort barnets tillgångar.

.

Överförmyndarkontorets tillsyn

Om barnets tillgångar överstiger åtta basbelopp, barnet äger fastighet, om barnet mottagit pengar genom arv, gåva och att det förordnats att tillgångar ska stå under särskild överförmyndarkontroll.

Vid tillsyn ska Överförmyndarkontoret särskilt se till att den minderåriges tillgångar i skälig omfattning används för hans eller hennes nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd och så att de ger en skälig avkastning. Förmyndare är skyldiga att lämna de upplysningar som begärs av Överförmyndarkontoret. Överförmyndarkontoret kan vid behov ingripa med olika åtgärder för att skydda barnets tillgångar.

Tillsynen utövas av överförmyndaren eller överförmyndarnämnden i den kommun där den minderåriga är folkbokförd. Med anledning av detta är det viktigt att förmyndaren underrättar överförmyndarkontoret om den minderåriga folkbokförs i ny kommun.

Kontrollerad förvaltning

Huvudregeln är att förmyndarna bestämmer hur den minderårigas tillgångar ska användas och placeras. Det finns dock förhållanden som begränsar förmyndares fria förvaltning.

Om barnets tillgångar överstiger åtta prisbasbelopp ska förmyndarna anmäla detta till överförmyndarkontoret. Om denna beloppsgräns överstigs blir nämligen förmyndarnas förvaltning kontrollerad enligt 13 kap 2 § föräldrabalken. Detta gäller också om barnet fått pengar genom arv, gåva, testamente eller förmånstagarförordnande och det föreskrivits av givaren, testator eller försäkringstagaren att föräldrarnas förvaltning ska stå under överförmyndarnämndens kontroll.

Det innebär att förmyndarna är redovisningsskyldiga för sin förvaltning, samt att överförmyndarkontorets samtycke krävs för vissa förvaltningsåtgärder.

Redovisningsskyldighet

När en minderårig har tillgångar som överstiger åtta prisbasbelopp (458 400 kr år 2024) är förmyndarna skyldiga att redovisa för förvaltningen av tillgångarna.

Förteckning

Senast en månad efter att barnets tillgångar överskridit åtta prisbasbelopp ska förmyndaren/förmyndarna lämna in en förteckning över den minderårigas tillgångar till överförmyndarkontoret

Förmyndare behöver spara en egen kopia av tillgångsförteckningen eftersom uppgifterna behövs när kommande årsräkning ska upprättas.

Årsräkning

Förmyndarna ska före den 1 mars varje år lämna in en årsräkning till överförmyndarkontoret. I årsräkningen ska förmyndare redogöra för förvaltningen av den minderårigas egendom under föregående år.

Den minderåriges ”fickpengskonto” behöver inte redovisas till överförmyndarkontoret. Blankett för årsräkning finns att hämta på Söderköpings kommuns hemsida -Mina sidor -Skriv Årsräkning (den är ifyllnadsbar och autosummerande).

Förmyndarna kan ansöka om att få lämna in en förenklad redovisning före den 1 mars. Detta kan beviljas förutsatt att förvaltningen är av lättare slag. Om det finns särskilda skäl får Överförmyndarkontoret befria förmyndarna från skyldigheten att lämna årsräkning eller sluträkning. Det kan dock ske först efter att en ansökan om detta lämnats till överförmyndarkontoret.

Sluträkning

Förmyndarna ska inom en månad efter att förmynderskapet upphört lämna en sluträkning till Överförmyndarkontoret. Sluträkningen ska innehålla en redogörelse av förvaltningen under det senaste året fram till den dag förmynderskapet upphörde, vanligtvis den minderåriges 18 -års dag.

Anstånd att lämna års- eller sluträkning

Om förmyndaren inte kan inkomma med års- eller sluträkning inom angiven tid kan förmyndaren ansöka om att lämna in redovisningen vid en ett senare tillfälle. Ansökan ska ha inkommit innan sista dag som redovisningen skulle ha inkommit. I ansökan ska skälen till att ni behöver mer tid framgå. Överförmyndarkontoret fattar sedan beslut om anstånd kan ges för att lämna in handlingen vid en senare tidpunkt.

Överförmyndarens samtycke

Om barnet ska göra vissa rättshandlingar behöver du som förmyndare alltid få överförmyndarkontorets tillstånd oavsett hur stora tillgångar barnet har. Det gäller:

- Uttag från spärrat bankkonto.
- Om barnet ska köpa, inteckna eller sälja fastighet, tomträtt eller bostadsrätt.
- Om barnet ska ta emot en gåva som rör fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt.
- Om barnet ska låna eller låna ut pengar.
- Om barnet ska bedriva rörelse.

- Köp av aktier. Placeringsförslag skall i dessa fall bifogas ansökan om placering.

Förmyndare får utan överförmyndarens samtycke placera den minderåriges pengar i värdepappersfonder som står under offentlig kontroll. Rådgivare på banker kan bistå med råd angående placering av tillgångar

Upphävande av kontrollerad förvaltning

Överförmyndarkontoret ska besluta om att kontrollerad förvaltning inte längre ska tillämpas om värdet på den underåriges tillgångar har kommit att sjunka till ett belopp som understiger fyra gånger gällande basbelopp (229 200 År 2024), om det inte finns särskild anledning att låta kontrollen fortgå.

I övrigt upphör kontrollerad förvaltning den dag den enskilde fyller 18 år.

Förmyndarskapet upphör

Förmyndarskapet upphör per automatik den dag den minderårige fyller 18 år och blir myndig. I samband med detta upphör även Överförmyndarnämndens/Överförmyndarens tillsynsansvar.

En förmyndare ska dock entledigas från förmynderskapet om den gör sig skyldig till missbruk eller försummelse, eller av annan orsak inte längre är lämplig som förmyndare.

När förmynderskapet upphör ska förvaltade tillgångar och handlingar som rör förvaltningen lämnas över till den enskilde.

Skadestånd

Förmyndare är skyldiga att ersätta skada som de avsiktligen eller av vårdslöshet har orsakat den enskilde.

Kontakt

Handläggare

Telefon: 0121-182 90
E-post: overformyndaren@soderkoping.se

Överförmyndarens besökstider

Besök bokas enligt överenskommelse i Söderköping och Valdemarsvik.

Besöksadress

Kommunhuset, Storängsallén 20, Söderköping
Funkishuset, ingång från Garvaregatan, Valdemarsvik

Postadress

Överförmyndaren
614 80 Söderköping

Uppdaterad januari 2025.